

transparant

EDITORIAL

De kracht van onze identiteit als christen

2017: de kwetsbaarheid van de christelijke stem in de samenleving

We kunnen er niet meer omheen, onze maatschappij worstelt met haar positie ten aanzien van elke levensbeschouwing! Als gelovige heb ik daar moeite mee, als voorzitter van het IPB nog meer. We zitten op een keerpunt van een samenleving die ofwel het geloof bant uit de publieke ruimte ofwel de maatschappelijke relevantie van geloof ernstig neemt en ernaar handelt!

Enkele voorbeelden uit het voorbije jaar typeren deze worsteling. Steeds meer, steeds scherper zelfs, werd in het voorbije jaar de meningsvorming en –uiting van ethische standpunten vanuit een christelijk perspectief in de media gevoerd. Denken we daarbij in het bijzonder aan het debat omtrent euthanasie. Het wordt alsmoer moeilijker om een genuanceerde positie in te nemen, daarbij ‘gestuurd’ door een ‘common sense’ die vindt dat een geloofsinspiratie geen enkele bijdrage mag leveren aan het debat. Een ander voorbeeld is de discussie die werd gevoerd rond de uitzending van de erediensten op de VRT. Er ontstond bijna spontaan een solidariteit op de sociale media om een proteststem te laten horen!

Maar heb je ook die hoopvolle tekenen gezien? We zien om ons heel wat initiatieven die de situatie van de vluchteling behartigen. Er was de beslissing voor de humanitaire corridor voor 150 Syrische vluchtelingen die door de verschillende levensbeschouwingen, in samenspraak met Caritas, zal worden gerealiseerd. Er was paus Franciscus die telkens opnieuw, zeer consequent, de christelijke Boodschap in de kijker zet. Of zoals Jan Dumon het op een Forum omschreef: *hij legt heel veel aandacht op het product en niet op de winkel!* En ja, we hebben een waardevol en goed product, ook voor 2018!

2018: een ID-kaart van de christen ...

Vanaf 1 januari 2018 krijgt iedereen die zich laat dopen, een identiteitskaart: ID van een christen. Het is een mooi gebaar en voor de betrokkene een uitnodiging. Het wijst op de nieuwe identiteit die je krijgt bij het doopsel. En toch moeten we ons hoeden voor het gevaar dat de kaart de indruk geeft dat je door je doopsel christen ‘bent’. Maar dat is geen statisch gegeven. Het gaat om een identiteit die je je leven lang ontwikkelt. Het gaat om een groeiproces, zeker in de samenleving van vandaag. Elke dag opnieuw worden we, als gedoopten, uitgedaagd om ons de vraag te stellen wat het betekent om christen te zijn. Bij onze eerste communie, ons vormsel en ons kerkelijk huwelijk (allemaal in te vullen op de ID-kaart) komt het geloof expliciet ter sprake. Maar het blijft een levenslange uitdaging, in het bijzonder voor de jongeren vandaag die deze geloofsweg willen gaan.

De kracht van onze identiteit

2018 kan het jaar zijn waarin wij ‘nieuw’ de vraag stellen wat het betekent om als christen in de wereld te staan. Ik werd alvast uitgedaagd om erover na te denken door Timothy Radcliffe, dominicaan, die een lezing gaf in Antwerpen naar aanleiding van zijn boek ‘What is the point of being a Christian?’ Hij schrijft in zijn slotwoord: “De uitdaging voor de kerk is om het soort gemeenschap te worden die overtuigend over God kan spreken, door de plek te zijn van genade en wederzijds plezier, van vreugde en vrijheid. Als we gezien worden als timide mensen, bang voor de wereld en bang voor elkaar, waarom zou iemand dan een woord moeten geloven van wat we zeggen? Een zekere excentriciteit in ons leven zou mensen in verwarring moeten brengen en uitdagen. We moeten op een bepaalde manier opvallend anders zijn, zoals de Brief aan Diognetus het uitdrukt, zodat mensen zich wel moeten afvragen wat de betekenis van ons leven is. En die betekenis is natuurlijk God.” (p.293)

Laten we in 2018 de kans nemen om de kracht van ons christen zijn in te zetten om onze samenleving menswaardiger te maken, met oog voor alle mensen, in het bijzonder voor de zwakken!

Christa Damen, voorzitter

De jongerensynode: wat betekent dit voor ons in Vlaanderen?

Op zaterdag 2 december 2017 vergaderde het IPB-Forum over de jongerensynode die in oktober 2018 in Rome gehouden wordt. We beluisterden mgr. Hoogmartens en Annelien Boone over de voorbereidingen op en de bedoeling van deze synode. Daarna kregen enkele jongeren zelf het woord om ons iets te vertellen over hun groei in geloof en wat hen daarbij helpt en over hun verwachtingen naar de Kerkgemeenschap in Vlaanderen. Na de koffiepauze gingen we in kleine groepen in gesprek over de uitdagingen die we in de inleiding hoorden en de concrete mogelijkheden die we zien om daar als gemeenschap of organisatie op in te spelen.

Vorbereiding op de synode

In oktober 2018 wordt in Rome een synode bijeengeroepen over 'Jongeren, geloof en het onderscheiden van roepingen'. In voorbereiding hierop werd wereldwijd een vragenlijst gelanceerd. Ook in Vlaanderen werden jongeren bevraagd door de Bisschoppenconferentie in samenwerking met de Interdiocesane Jeugddienst IJD. De vragen waren bedoeld voor jongeren van 15 tot 30 jaar. Eind oktober werden in ons land 607 Franstalige en 1123 Nederlandstalige antwoorden geteld. Maar omdat de verspreiding van de vragenlijst niet systematisch gebeurde, zijn de resultaten niet representatief, zo zei bisschop Hoogmartens in zijn inleiding.

We beperken ons dus tot enkele algemene indrukken. Het maken van levenskeuzes valt jongeren over het algemeen moeilijk. Ze rekenen dan ook op het advies van anderen, vooral dan van gelukkige mensen. Voor het merendeel van de geïnteresseerde jongeren kan geloof maar groeien in groep, met inspirerende getuigenissen en sterke momenten zoals tijdens de Wereldjongerendagen. Ze vinden het spijtig dat daartoe weinig kansen geboden worden door de plaatselijke geloofsgemeenschappen die vaak begeestering missen. Jongeren hebben slechts een beperkte band met de Kerk en ook op de sociale media vinden ze haar niet.

Bisschop Hoogmartens eindigde zijn inbreng met enkele troeven voor de jongerenpastoraal. Grote samenkomsten en sterke tijden zijn belangrijk om het geloof te ontdekken. Als jongeren op sleutelmomenten naar de kerk komen, verwachten ze een grote openheid en tegelijk diepgang. Een pastoraal aanbod moet de concurrentie doorstaan met een massa andere activiteiten en jongeren sluiten liever aan bij een groep dan individueel op een uitnodiging in te gaan.

Annelien Boone, directeur van de Interdiocesane Jeugddienst, onderlijnde het belang van begeleiders. Zij kunnen naar jongeren gaan en zo de drempel verlagen. Zoals Jezus, -en paus Franciscus-, kunnen ze jongeren oproepen om uit hun sofa te komen en zich te engageren. Het is gemakkelijker om over geloof te spreken in bepaalde contexten en dus is het een uitdaging voor ons allen om die contexten mee te scheppen. Enkele dagen in Taizé of in de gemeenschap van Tibériade bijvoorbeeld, zijn voor de jongeren als een warm bad.

Jongeren zelf aan het woord

De gelovige jongeren in het panel hadden een heel verschillende achtergrond. Drie waren van jongsaf vertrouwd met het christelijke geloof terwijl een van hen pas op 21 jaar gevormd werd. Een wekelijkse eucharistieviering is niet voor allen evident. Iemand vertelde dat ze om de 14 dagen gaat en op de andere zondag aan sport doet. Praten over geloof lukt meestal enkel onder gelovige leeftijdsgenoten. Maar er was ook iemand die met haar vrienden op café over haar geloof kon spreken. Bijbelverhalen vinden ze allemaal belangrijk omdat ze een referentiekader voor het geloof vormen. Maar ze beseffen hoe weinig vertrouwd ze zijn met de Bijbel en verwachten dat volwassenen hen meenemen om de inhoud te ontdekken.

De synode is volgens hen een kans voor de parochies om er iets aan te doen opdat jongeren zich meer welkom zouden voelen. Kerk moet meer naar de jongeren toekomen want jongeren gaan niet meer naar de kerk. Lokale gemeenschappen vervallen in gekibbel en geruzie over details en stralen geen enthousiasme meer uit.

Uit de gespreksgroepen

Er zijn vele plekken nodig waar jongeren kunnen kennis maken met het geloof en erdoor geraakt worden. Naast de liturgie is er ook de inzet voor een betere wereld en zijn er de Bijbelse verhalen waarin het christen zijn zichtbaar wordt.

Als 'volwassenen' in het geloof kunnen we ieder op onze eigen manier een rol spelen. We mogen soms getuigen of duiding geven. We kunnen aandacht geven aan zinvragen, al dan niet rechtstreeks geformuleerd. We kunnen de creatieve ideeën van jongeren steunen en hen aanmoedigen. In dat alles gaat het om de kwaliteit van onze aanwezigheid. Van God getuigen is zijn Naam 'Ik-zal-er-zijn' ervaarbaar maken. In de komende jaren zullen we als Kerk voortdurend nieuwe begeleiders van jongeren nodig hebben. Daarvoor is vorming nodig en dienen mensen de ruimte te krijgen om bij jongeren aanwezig te kunnen zijn.

Naast het face-to-face contact zullen we als Kerk ook zichtbaarder aanwezig moeten zijn in de digitale wereld van de jongeren. Zij surfen niet eerst naar Kerknet om hun levensvragen te formuleren maar tikken die in Google Search in. En daar gaan vele zingevers ons voor op de lijst van mogelijke antwoorden.

Resoluut kiezen voor jongeren

De inbreng van bisschop Hoogmartens over de bevraging van de Belgische bisschoppen werd pas enkele dagen na het Forum vrijgegeven in de pers. Dat gaf ons vanuit het IPB-bestuur de tijd om even te reflecteren over wat we gehoord hadden en daarin enkele aandachtspunten naar voor te schuiven.

Als kerkbetrokkenen zeggen we vaak dat jongeren 'de toekomst' zijn, ook van de Kerk. Maar waar vinden ze vandaag hun plaats in onze Kerk? Hoe open staan we in de Vlaamse Kerk voor hun ideeën en inbreng? Welke drempels hebben we voor hen ingebouwd voor ze kunnen/willen ingaan op ons aanbod? Durven we kritisch kijken naar de wijze waarop we vandaag Kerk zijn, ook in ons engagement naar jongeren toe?

In de synthesesetext van de Belgische bisschoppen die mgr. Hoogmartens voorstelde op onze bijeenkomst van 2 december kwamen vooral de gelovige jongeren en hun positieve verwachtingen in beeld. Maar paus Franciscus vraagt ook naar een inbreng van hen die verder van ons af staan of zich niet gelovig noemen. Op welke manier kunnen we hun vragen en verwachtingen ter harte nemen? Uit de bevraging van KLJ en KSA (zie achterkant) bij 274 jongeren leren we dat veel jongeren wel met zingeving en geloof bezig zijn, zich zelfs zoekend gelovig noemen maar geen band hebben met de Kerk. Velen hebben ook moeite met de ethische standpunten van

de Kerk en met de liederen en de teksten die gebruikt worden in de liturgie. Ze ervaren een grote afstand met de eigen leefwereld.

In 'De vreugde van het Evangelie' schrijft Paus Franciscus: "Jongeren roepen ons op om wakker te zijn en de hoop te doen groeien, want zij zijn dragers van nieuwe vormen van menselijkheid en ze openen ons voor de toekomst zodat we niet blijven vastzitten in het heimwee naar structuren en gewoonten die geen leven brengen in de wereld van vandaag." (EG 108)

Graag zetten wij enkele concrete uitdagingen op een rijtje zodat ze misschien gemakkelijker op de agenda van onze (vele) vergaderingen in de lokale gemeenschappen of in onze organisaties kunnen gezet worden.

1. Laten wij als Kerkgemeenschap zelf naar de jongeren gaan! Een belangrijke vindplaats voor jongeren zijn de jeugdbewegingen, de scholen en grotere activiteiten zoals de WJD, ... maar ook de pelgrimstochten naar Taizé, staptochten naar Santiago, e.d.
2. Laten we jongeren appelleren om uit hun zetel te komen en met hen op stap gaan langs ongebaande wegen.
3. Laten we ons kritisch afvragen in hoeverre we óns aanbod of ónze werkwijze opdringen in de plaats van in te spelen op de vragen en verwachtingen van jongeren.
4. Laten we ons als volwassen begeleiders bescheiden opstellen en alle ruimte geven aan de jongeren en laten we tegelijk vrijmoedig getuigen vanuit de vreugde van ons geloof.
5. Laten we wegen zoeken om ook digitaal aanwezig te zijn in de wereld van jongeren.

Carine Devogelaere

Paus Franciscus vraagt jongeren om hun mening

In antwoord op de uitnodiging van paus Franciscus om met jongeren in gesprek te gaan als voorbereiding op de synode van oktober 2018, lanceerden de jeugdbewegingen KLJ en KSA een enquête bij hun leden. We hadden een gesprek met Dirk Decuyper, hun nationaal proost.

Dirk, hoe kwamen jullie op de idee om een eigen bevraging te doen?

Na het lezen van de officiële bevraging stelden we met de werkgroepen K van KLJ en KSA vast dat deze bevraging nogal moeilijk was. Daarom beslisten we om de vragen te hertalen en meer af te stemmen op ons doelpubliek. Hierbij hielden we voor ogen dat we, naast de mogelijkheid om persoonlijke input te geven, ook objectieve gegevens uit de bevraging moesten kunnen halen.

Wat leverde dat concreet op aan resultaat?

Heel wat! 274 jongeren vulden de bevraging in en daarnaast ontvingen we van 20 bovenlokale vrijwilligers een brief gericht aan paus Franciscus. We waren verrast dat we in amper één maand tijd bijna 300 reacties kregen.

Ook al gaat het om een beperkte groep jongeren en is die niet representatief voor alle jongeren, toch lijkt het me zinvol om te kijken naar enkele cijfers.

In onze bevraging omschrijft 45% van de jongeren zichzelf als zoekend gelovig. Dat is toch vrij veel. Het is daarbij opvallend dat de jeugdbeweging voor 66% van de respondenten dé plaats is waar ze met geloof in contact komen. 71,43% van de respondenten vindt dat ze een goed aanbod kregen, vooral in de leeftijdsperiode van 6 tot 12 jaar. Na het vormsel valt de begeleiding vanuit de Kerk weg, waardoor ze ook hun weg naar de Kerk verliezen. Ze missen in de Kerk in eerste instantie een manier om in gesprek te kunnen gaan met leeftijdsgenoten. Ze missen een gemeenschap die op jongeren gericht is en op een moderne manier viert. Hoe ouder ze worden, hoe meer ze op hun honger blijven zitten. Paus Franciscus mag dan wel populair zijn maar de bevraagde jongeren voelen zich weinig of niet verbonden met de Kerk, noch met de wereldkerk, noch met de lokale gemeenschap. 55% gaat enkel naar de kerk bij een huwelijk of uitvaart. Opvallend is wel dat 40% ooit een kerk binnen gaat om tot rust te komen.

Jullie hebben ook enkele open vragen gesteld. Kan je daar iets leren uit de antwoorden?

In wat onze jongeren schrijven, kan je vier grote lijnen herkennen. Ze vragen dat de Kerk meer zou

inzetten op jeugd, gendergelijkheid, respect voor homoseksuelen (ook het homohuwelijk) en armoede. Iemand schreef: "Paus Franciscus heeft de juiste visie en voldoende lef. Nu nog andere kerkleiders meekrijgen".

Men hoopt dat de Kerk zichzelf bij de tijd zal brengen. Deze tips geven ze mee om te moderniseren: frisse muziek, eigentijdse teksten, thema's en midelen gebruiken en tot slot naar buiten komen en het gesprek met jongeren aangaan. Het was confronterend te lezen dat een jongere schreef: "De Kerk zal mee moeten of zal verdwijnen".

We hopen dat jullie resultaten mee verstuurd zijn naar Rome. Maar gaan jullie er hier ook iets mee doen in de eigen bewegingen?

We hebben met de werkgroepen K de resultaten grondig doorgenomen. Ze laten klinken waar ze moesten klinken, was onze eerste doelstelling. Binnen de werkgroepen hadden we al boeiende gesprekken rond de inhoud. Uiteraard willen we nog een stap verder gaan. Tijdens onze volgende vergaderingen gaan we kijken wat wij concreet kunnen doen om verwachtingen en pijnpunten aan te pakken. Het zou immers niet ernstig zijn om alleen maar aan te klagen en zelf niets te doen. KSA doet er zeker iets mee tijdens VonK!, de K-gespreksavonden voor leiding. KLJ neemt dit op tijdens de K-reis naar Rome. En wat we nog meer gaan doen, ... dat laten we jullie weten! Wordt vervolgd dus.

Een laatste vraag: heb je een gouden tip voor de lezers van Transparant? Of voor onze Vlaamse geloofsgemeenschappen?

Gouden tips heb ik niet. Ik kan alleen maar vragen om jonge mensen verder in jullie hart te dragen en tussen hen te (durven) staan. Luister naar hun verhaal, want velen hebben het niet gemakkelijk. Aarzel niet om hen te vertellen over Jezus en zijn Blijde Boodschap! En dat 'goede nieuws' is er ook voor jongeren aan de rand en buiten de Kerk. Ook al zie je zelf weinig of geen resultaat, blij zaaien. Je brengt meer teweeg dan je denkt!

Interview Carine Devogelaere